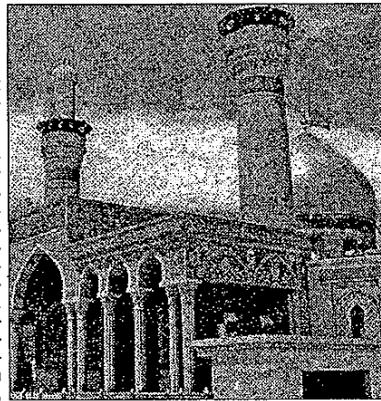

БИСМИЛЛАНЫР РӘҢМАНИР РӘҢИМ

Бәйнәлији гуран Мирзә Нүсөн Әли Мазандаранлы Аббас Нуринин оғлоду. 1233-чу илдө (1845-1846) «Иқаан» адлы китапында Баба инандырыны сөйлейр, лакин онун нәемин китапда азыну Баба илк инанан ола-раг төлеме вермәсди, докру деилдир. Нүсөн Әли Баба төле оланпари да индилерни яjmага башпадылгыры вахтадар мадди жардым кес-термисидир. Бабын оғлду-рұмсыздың бир мұдәт сонра Бабиләр төрөфіндөн Нәсрәддин шана гарышы 1208-чи илде Зингелде айнда сиң-гәсәд назырланыма-

ЭНІМ лары Иман Нұсекін зу-
хуры кими та-
нытмaga чальшылар. Бе-
наның есас иддиясы варлы-
ғында Аллапың зунаруннан олмасызды. Маселен, «Ка-
табу-Мүбинде» «Де ки» ву-
чудумда Аллап вуучудундан,
шамалымда онун шамалын-
дан, варлыымда онин вар-
лығындан, затымда онин затындан,
нәрәкеттимде онун нәрәкеттіндегі дур-
шумда онун дуршушудан башқа бир шеңкорнуңа. Гәләмімдә дә о үстүн вә
еүлүмшү Танырның гәлеми
вар, аяға ве «еј» чәннеттін
нүри гызы, чәннет бучагла-
рындан чак ватыннан вар-
лыгында, вар онларда

динә шәкмән
ләр шакпин
дә алава ет
мишидир. Мә
сәлен, иңал
паптар - ке
јүнмек һарыл
дејилдир
сач бир зин
нәттири, ону
гысалтыма
голмас. Аны
чаг гулаг мә
мечикперин
дән узун ол
масы да га
дағандыры
Мусиги һана
ладлыр, гы
зыл вә ја кү
муш габбад
јемек олар

Банайлик нағында

Бейнаның үйдүрдүгү бу диндә, демек олар ки, же-
ни неч бир шең жохдур. О, Сүфиликән, батышлик-
дән, шиә инанчларындан, сіні заманда јашадығы
дөврдә алдын алаңда олмуш шерләрдән тәсбуруат оларға,
«Күрән-Кәрим» тәглид жолу илә вә ислам динин
нөгтөйін-нәзәріндән күфрә истинад едән жени бир-
дин гурмаға чалышмыш вә езүнү бу динин һәм пе-
гәмбәри, һәм дә Аллаһы кими көстәрмишдир.

хәбәр вең: де ки, «Анд ол-сун Аллаһа, аләмләриң сөвкиси, көйләрдә. Јерләрдә сыйташ едилән, әвәл кәланләрда соңра кәләнләрин сәчдә етдиկләри зүнур етди».

әл өмпек гадағандыр. Бүйірлер арасында инсанды сәрхөш едән шешерін нарам олдуғу билдирилір. Оғурлұг едән сұрқын еділмәли, соңра һәбс еділмәли, ән ахырда исе алнына

јени бир дин гурмаға ча-
лышмыш вә өзүнү бу динин
həm pejəmberi, həm də Al-
lahı kimi kəstərməlidir.
Она инаныларга исә «éç-
nəmgojunnlar» ады верил-
мишdir.

Бәбәйләр Бәһә бир аз
нәбәде галмыш, 1269-чү ил-
дә (1852) гардашы Яһја
илә Багдада сүркүн едил-
мишdir. Орада дөрвish до-
нуну киәрэж, Сүлејманијә-
дә ики илә гәдәт Нәтшибән-
дилләрә отуруб дурмуш је-
ниден Багдада гаյтыйшы-
дыр. О, 1280-чы илde (1863)
некумети тәрефийдән Ист-
тамбулда көтирилmiş, Ист-
тамбулда дәрд аj галдыгдан
сонар бүтүн Бабилләрә бә-
рабәр Әдириje сүркүн
едилмишdir. Бәhә әvvәл-
ләр гардашы Яһјаја табе
олдуры handa, сонрадан
Баб тәрефийдән зүнүр едә-
чәjи билдирилән адам ол-
дугуну идида етмишdir. Бу-
нунла ди икijә айрылан Ба-
билләrdәn Яһја вә тәреф-
дарлары 1285-чү ил Рәбб-
ул-ахъя айнда (1868) Султ-
тан Әбдуләзизин фәрманы
иля Кипра, Нусейн Әли тәре-
фдарлары исә hеч кимлә
каруşмәmәperи вә башга
бир јерә кетмәmәlери шер-
тилә Аккаja сүркүн едил-
мишdir.

олдуғу билдирилір. Өспінде, бүтүн бұнлар Бабың «Бәжанындан» кетурулмуш дур. Сонрадан үчә ендіри-

мазының тұлымасы, бұл-
лурдан жаҳуд дащдан ве жа-
тахтадан олан бир сандыға
гојулмасы да бу нөв әсаиб.

Нәсрәддин Шаһа һазыр
ланан сүи-гәсдән соңра Бә^б
хе Рұхан аттылайни билди.

иээ Багдада сүркүн едил-
мийшdir. Орада дәрвиш до-
нұна киәреп, Сүлеманнің-
да ики иәл гәдәр Нәгшибен-
диләрле отурub дурмуш је-
ниден Багдад гајытмыш-
ды. О, 1280-чы илде (1863)
некүмети тәрәфиндән Ист-
тамбулда көтирилмиш, Ист-
тамбулда дөрд ай галдыйған
сона бутун Бабинәрәп бе-
рабер Өдирнејे сүркүн
едилмийшdir. Бәһа өзвел-
ләр гардашы Јәһія табе
олдуғу наңда, сонрадан
Баб тәрәфиндән зүнур едә-
чәй билдирилен адам ол-
дугұну идила етмишdir. Бу-
нұнла да иикиә айрылан Ба-
биләрдән Јәһія вә тәрәф-
дарлары 1285-чи ил Рәбій-
ул-ахър айнда (1868) Султ-
тан Әбдулзәзизин фәрманны
иәле Кирпа, Нусейн Әли тәрә-
фдарларлы исә неч кимлә
қаруымменәрі вә башта
бір јөрә кетмәмәлери шәр-
тилә Аккаja сүркүн едил-
мийшdir.

лен ве чамаатсыз гылымга, гылынмасса додгүй дефә төккөрлөннүүгүн, јеринде тирипен, эсчинде неч вахтада гылымдајан бу назамы сөфөрдө оланыар гылмаг мөчтүү бурийжинде дејиллэр. Оруч Бабын дининдэки кимидир. Дэстэмаз эллэрин вәэзу јумагадан ибадат рөтди. Су ташыпымаз-са бешкүйд дэ фэб «Эн тээми, тээмиз Алаан ады илле» дејилэндэдэ дэстээмама залынмыш нееу саб огуулур. Дининдэки

динаи эмләрдән бир. Баша динниң нәрハンсы бир тәнгүлүкә анында кизләтмәй га-даган етмишди. Амма, езү-үе оғлу Аккада өзәптериниң ахырынан кими гәлемәр вермишдилер. Өлүнүн бир саатлыгъ лоджандын узагы анарыымасыны бүйрүгүндөн һаңда, езү ичинде нә олду-гу билинмәй, бәләкә де да бир шең олмажан сандығын. Бабын чесады айдали Тех-рандан һај-фаҗ көтиримши-дир. «Бәбәнә» Баба табеби олмајынларнын малларынын, чанларынын һаңал ол-дуғу билдирилди һаңда, Бәна савашы гадаган ет-миш, силах кәздирмәй жә-шы мұнасибет көстәрмә-мисидир. Дикер тәрәфдән исе езүнә гарышты

«Ханлары мұхтатиф, юл-ларла мәнә етмишди. Мәз-зарлары зиярет етмәй га-даган етмишди. Лакин, Базын мәзәэрүү зиярет ет-тилек болса, көбүнчө олардың

на Русия елчлийнин би-
насына кетмишир. Елчى әввалич, Бәнаны тәвил
вермак истемәмиш, сонра исе беүк визире Бәнанын
бир өмәнәт олдуругуну, онун башындан бир түк аскик
оларса, елчлийн гарышында онун мәсүлийт дашыма-
гаыны билдириэн бир мәктүб жазмыш вә Бәнаның
некүмәт тәслим етмиши-
дир. Шөвгү дә «әрни беди»
адыяла фарс дилинна тәрчүмә
мәдилен «год пассес бу»
да нәбсханадан чар Русија-
сынын көмәзи ила азад
олундугуну билдиришишдер.
Бәнә Ираны тәрк етмәжә
мәчбүт едилдице, Русија
тағырыпымыш, лакин орада
ез планларыны һәјата кечи-
ре билмәжәчени дүшүннәрәк,
Багдада кетмәк гәра-
рыны вермишиш. Иран ма-
мурлары иле Русија елчи-
лийнин адамлары ону Баг-
дада, гәрәп апармышлар.
Бәнә «Испраакат» да башында

бәшширеј» адыны вәрмишшер. Оңлар Бабы «Некәти-Ула» вә «Зикр» дејән аңырлар. Бала исе оңларның фикиринче, Бабы вұндуңда Аллаһның изшар едәжейни мүждәлејен адамдыр. Бәнаи динини Бабилијин женинешимиш формасынан башта бир шөв адландырып олмаз. Бана вә оғлу Бабы Мәнди. Бәнгиз исе христианларда Месий, мұсылман-

јашына гәдәр фәрзидир. Зәкат јохсуларпа јох, бејтулла әдлө верилүр. Һәччى ялланышилларә фәрзидир. Багдадда да Бәнәнаның, яхуд Шираздан Европа Европа евини зиярәт етмак лә бу фәрз яеринә жетирилди.

Көрүлмөрдөн олар салып
жемәк жемәй дә дахил ет-
мишdir.

Бәнаның үйдүрдүгү бу-
диндә, демек олар ки, жени-
неч бир шең жохду. О, Су-
фийликден, батинликиден,
шие инанчларындан, ёни-
заманда жаһадыры довердед-
адат олумыш шеңлардан тә-
ессурат олараг, «Гурани-
Кәрим» теглид жолу иле ве-
ислам дини нәгейти-назэ-
риндән күфра истинаид едә-

мәгамы әлдән вермә»:
Назырлады
Түркан Исмағыл